

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, M.DCCXI

§. I. Status quæstionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84777](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84777)

quo modo spectantem ad finem, nempe qualis sit differentia Angelorum. Secundo idem S. August. iterum tuam ignorantiam fatetur in re tanti momenti, quantum est, an omnes animæ ab unâ procedant; & dicit *l.c. cap. 12.* se vehementer optare, ut Deus per Orosij preces hanc a se auferat. Tertio hoc eodem S. Aug. *cap. 12.* subdit de se: *Multa alia similiter nescio, que commemorare, vel numerare non possum.* Quarto *lib. 1. de Serm. Domini in monte cap. 16.* post medium, dubitat, an uxor à marito dimissa committat adulterium, si primo viro superstiti, alteri copuletur; & paulò infra dubitat, an aliquando liceat uxori, consentiente suo marito, commiseri alteri; & relato casu Antiocheno subdit: *Nihil in hac parte disputo, liceat cuique estimare, quod velit.* Demum *Epist. 65. ad Paulinum,* frequenter suas circa Dei legem ignorantias, & dubia eidem Paulino exponit: ergo tam certum est Celladeum falli, quam certum est, quod tradidi ex S. Augustino, cuius loca recitat P. Teril. *l.c.* Quare, dum alibi S. Augustinus ait, veritatem esse invenibilem, vult tantum veritatem pertinentem ad ea, quæ sunt simpliciter necessaria necessitate mediæ salutem, esse invenibilia, ex.gr. veram fidem, Dei existentiam, animæ immortalitatem.

N. 188. Tandem præterire nolo argumentum,

quod trahit P. Teril. *l.c. n. 10. contra Eliz.* do enim omnem veritatem esse invenibilem, numquid hanc invenit Celladei, dum negat licitum usum opinionis probabilis? an non potius nos eam invenimus, dum affirmamus licitum usum illius? Sanè si stemus S. Augustino *lib. de quantitate animæ cap. 7.* Aliud est cum auctoritati credimus, aliud cum rationi; auctoritati credere magnum compendium est, & nullus labor: & paulò post loquendo de imperitionibus, *Quorum profectò,* (inquit) *maxima multitudo est, si ratione velint verum comprehendere, similitudinibusque rationum facile decipiuntur, & in varias noxiasque opiniones ita labuntur, ut emergere inde, ac liberari, aut numquam, aut ægerime queant.* His ergo utilissimum est excellentissima auctoritati credere, & secundum hoc agere vitam; quod si tutius putas, non solum nihil resisto, sed etiam multum approbo. H. c. S. Augustinus. Ecce S. Doctor luadet maximæ hominum parti, immò ut tutius proponit excellentissimæ auctoritati credere: ergo cum auctoritas favens benignæ sententiæ sit excellentissima, & longè maior, quam favens sententiæ rigide, & multo maior, quam singularis opinio P. Eliz. utilius, & tutius erit illam, quam hanc sequi auctoritatem. Plura alia P. Teril. ex quo hæc ferè ad verbum deprompsi.

P. Eliz.
P. Teril.

DISPUTATIO VI.

De errore invincibili honestatis in ordine ad honestandam actionem.

SECTIO I.

An, & qui error reddat actionem honestam, & meritoriam?

§. I.

Status questionis.

SUMMARIUM.

DD. tuentes, & negantes, quod error invincibilis honestam, & meritoriam reddat actionem sub eo positam, n. 1. 2.

N. 1.

GNORANTIAM, & errorem invincibilem legis, & malitiæ excusare actionem sub eâ elicitam à peccato, satis probavimus. Videndum modò, an invincibilis error honestatis, & præcepti red-

dat honestam, & meritoriam actionem sub eâ elicitam; id est, an sicut ignorantia, & error, quod actio non sit mala, nec sit vetita, tollit ab eâ actione malitiam formalem, ita etiam invincibilis error, quod talis actio (sive ex se indifferens, sive ex se intrinsecè, vel extrinsecè mala, seu vetita) sit per invincibilem errorem credita honesta, & præcepta, reddat eam actionem moraliter bonam, & meritoriam?

Negat P. Eliz. *1. p. lib. 3. qu. 4. & 2. p. lib. 5. qu. 18. per totum §. primum, & secundum à pag. mihi 137.* quem sequitur Palanco *qu. 5. per totam*, & dicit ab Antiquis vix agitatam fuisse, & citat pro se Mag. Ferre. *1. 2. tr. de Probabilitate qu. 3. §. 2.* dicentem esse expressam D. Thomæ; citat etiam M. Contenson *de Probabilit. diff. 6. cap. 1.*

N. 2.
P. Eliz.
Palanco.
M. Ferr.
M. Contenson.

Affir-

N. 3. Affirmat S. Thom. in 2. Sent. dist. 39. art. 3. ad 1. M. Mercor. 1. p. art. 6. Philalet. pag. 12. de Opinionum praxi, P. Suar. 1. 2. d. 12. sect. 1. P. Vafq. 4. P. Vafq. 1. 2. d. 60. P. Oviedo 1. 2. tr. 5. edo, contr. 2. pun. 1. n. 5. P. Salas, P. Valen. d. 2. qu. 14. pu. 4. P. Palao tom. 1. tr. 1. d. 1. pun. 2. P. G. Hurt. & alij plures apud P. Oviedo; quibus addo C. de Lugó d. 5. de Fide n. 20. dicentem, quod iudicium prudentiæ infusæ possit supponere falsum, & servire ad meritum supernaturale; P. Ripald. d. 62. de Ente supernaturali, & d. 6. de Fide n. 64. & 70. qui ait hanc esse sententiam communem, & omnes voluntatis virtutes haurire suam honestatem ex honestate probabiliter tantum apparente; M. Godoy tom. 3. in 3. p. d. 42. a n. 93. ad 98. qui in terminis ait, non tantum actus extrinsecè malos, seu malos, quia vetitos, sed etiam intrinsecè malos, seu vetitos, quia malos, posse meritorie fieri, supposita ignorantia invincibili de eorum prohibitione; ut si quis invincibiliter ignoraret mendacium esse prohibitum, posset ex fine supernaturali operando laudabiliter, & meritorie mentiri. Hæc Godoy, qui n. 99. addit, quod, supposita ignorantia invincibili prohibitionis alicujus rei, melius est per accidens erga objectum re ipsa vetitum ex motivo supernaturali operari, quam ab operatione cessare; etsi non sit melius per se, & ex meritis objecti. Ecce tantus vir vult, quod supposita ignorantia invincibili, quod mendacium ob famam mulieris tuendam sit vetitum, etsi non supponat illud esse præceptum, melius esse tunc mentiri ex motivo supernaturali, quam abstinere à mendacio invincibiliter ignorato, ut vetito, & non credito ut præcepto; quanto magis melius erit, si supponatur non tantum ex ignorantia invincibili non esse vetitum, sed supponatur ex errore invincibili tunc esse præceptum? Idem docet Mercor. qui l. c. ait ad electionem ex se malam, apprehensam ut bonam, & ut honestam, concurrere Deum auxilio speciali, & esse meritoriam, quia meritum attenditur secundum voluntatem operantis, quæ si sit bona, ut est voluntas mentiendi supposito errore de præcepto mentiendi, opus evadit bonum, & meritorium: P. Moya tom. 2. qu. 9. §. 6. qui plures citat, P. Teril. qu. 16. de Confc. qui ait omnes Theologos cum S. Thom. in hanc sententiam ire, & qu. 1. de Reg. mor. n. 5.

§. II.
Scienda.

SUMMARIUM.

Moralitas supponit libertatem, & quid actus humanus ex D. Thomæ n. 4.

Honestas, & inhonestas transfunditur in volitionem à cognitione, n. 5.

Si actus voluntatis sit conformis rationi proponenti legem, erit honestus, si difformis, inhonestus: hinc proxima formalis regula honestatis est cognitio, seu dictamen rationis, n. 7. 8. 9. Etsi qualitas, seu bonitas, & malitia volitionis sit à cognitione, attamen quantitas bonitatis, & malitiae non est à solâ cognitione, sed ab alijs circumstantijs, n. 10. 11.

Dantur in intellectu, & voluntate tam hominis, quam Dei leges directæ, & reflexæ. DD. n. 12. ad 15.

Leges directæ sunt, quæ per se intenduntur; reflexæ, quæ per accidens supposito nostro errore, n. 16.

Nulla lex reflexa, siue nostra, siue Dei preferre debet indecentiam; & expono modum decentem exprimendi, n. 17. ad 24.

Non confundenda leges nostræ reflexæ cum directis, nec leges Dei reflexæ cum Dei directis, n. 21.

Dictamen reflexum Dei, & nostrum exprimere debet errorem invincibilem, quem supponit, n. 22.

Scriptura aliquando utitur verbis importantibus malitiam, à quâ actus præceptus purgandus, n. 23.

Objecta nostrorum, & Dei actuum directorum, & reflexorum, n. 24.

Sciendum 1. omnem actum morale esse liberum; quod enim moralitas actuum præsupponat necessariò libertatem, est certum apud omnes Theologos, ut expresse docet Divus Thomas 1. 2. qu. 1. art. 1. dicens: *Ille sola actiones vocantur propriæ humane, quarum homo est dominus; est autem homo dominus suorum actuum per rationem, & volitionem; unde & liberum arbitrium dicitur facultas volitionis, & rationis. Ille ergo actiones propriæ humane dicuntur, quæ ex volitione deliberatâ procedunt: si autem alie actiones homini convenient, possunt quidem dici hominis actiones, sed non propriæ humane, cum non sint hominis, in quantum est homo.* Hæc S. Thom. ex quo ita arguo: Omnis actio moralis est humana; sed omnis humana supponit libertatem: ergo omnis actio moralis supponit libertatem, & quidem tantam, ac talem, quæ satis sit ad fundandam bonitatem, vel malitiam formalem in actu, qualis est in adultis ratione utentibus. Vide Scotum in 2. dist. 40. ad 2. Durand. dist. 38. qu. 1. M. Tapiam tom. 1. Catenæ lib. 1. qu. 1. art. 1. & alios passim.

Sciendum 2. actum morale, seu liberum dividi in moraliter bonum, seu honestum, & in moraliter malum, seu inhonestum